

Parlamentul
Republicii Moldova

RG-07 nr. 521
9 octombrie 2023

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

A V I Z

la proiectul legii pentru modificarea Legii bugetului de stat pe anul 2023 nr.359/2022 (nr.347 din 04.10.2023)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996, și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și expune următoarele.

Aspecte de ordin general și procedural

1. *Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă* de către Guvernul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea nr.744 din 04.10.2023, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

Proiectul de lege este introdus în procedura legislativă și urmează a fi examinat de către Parlament *în mod prioritar*, conform art.43 din Regulamentul Parlamentului.

2. *Proiectul de lege are ca obiect de reglementare* modificarea Legii bugetului de stat pe anul 2023 nr.359/2022 și a fost elaborat în temeiul art.61 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014.

Potrivit Notei informative factorii de bază care au determinat modificările operate la bugetul de stat pentru anul 2023 se referă la ajustarea indicatorilor bugetari la venituri și cheltuieli, reieșind din prognoza revizuită a indicatorilor macroeconomici pe anul 2023, actualizată de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării în luna iulie. De asemenea, executarea bugetului de stat și altor componente ale bugetului public național în primele 8 luni ale anului curent au creat premise pentru revizuirea programelor bugetare în curs de realizare, inclusiv și a relațiilor inter bugetare.

Reieșind din modificările operate, volumul bugetului de stat pentru anul 2023 față de volumul aprobat (modificat) se micșorează la venituri și la cheltuieli cu 497,9 mii. lei și va constitui suma de 65 776,7 mii. lei și 84 104,0 mii. lei respectiv, iar soldul bugetar

(deficitul) nu va suporta modificări, fiind la nivel de aprobat 2023 - 18 327,3 mii. lei sau 5,9% din PIB. În mod corespunzător se modifică textul legii, iar anexele nr. 1 -7 se expun în redacție nouă.

Printre principalele redistribuiri de alocații au fost direcționate către:

- suplinirea Fondului național pentru dezvoltare regională și locală, Fondului rutier, Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

- majorarea alocațiilor pentru achitarea dobânzilor aferente datoriei de stat externe (inclusiv prin redistribuirea alocațiilor pentru achitarea dobânzilor aferente datoriei de stat interne);

- majorarea transferurilor cu destinație specială pentru prestații sociale de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat, inclusiv pentru susținerea financiară a unor consumatori casnici vulnerabili la energie prin acordarea compensației sub formă de plată monetară, urmare modificărilor în legislația conexă;

- acordarea unei plăți unice cu caracter excepțional angajaților din instituțiile sistemului educațional, personalului din cadrul organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării, personalului din cadrul instituțiilor sportive, unor funcționari publici cu statut special și militarilor cu atribuții în domeniul asigurării, menținerii și restabilirii ordinii publice;

- revizuirea sistemului de salarizare pentru unele categorii de angajați în sectoarele teatral-concertistic, ocrotirea sănătății și justiție.

3. Proiectul de lege se atribuie la categoria de acte legislative *organice*, examinarea și adoptarea cărora ține de competența exclusivă a Parlamentului.

4. *Cu referire la respectarea procedurii de înaintare* a proiectului de lege spre examinare în Parlament atenționăm asupra necesității de respectare a următoarelor prevederi obligatorii stabilite de legislația în vigoare:

1) Potrivit art.61 alin.(3) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, procedurile de elaborare, prezentare și adoptare a legilor/deciziilor privind modificarea bugetelor sunt similare celor pentru legile/deciziile bugetare anuale.

2) La examinarea proiectului de lege în lectura a doua, se va ține cont de prevederile art.131 din Constituție, Hotărârile Curții Constituționale nr.19/1999, nr.29/2001, nr.28/2020, precum și de alin.(2)-(6) ale art.58 din Regulamentul Parlamentului privind existența avizului pozitiv al Guvernului la amendamentele care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, drept condiție obligatorie pentru adoptarea acestora de Parlament.

Potrivit Curții Constituționale, în cadrul procedurilor legislative în domeniul bugetar, prevederile alin. (4) din art.131 din Constituție stabilesc o dependență decizională directă a Parlamentului față de Guvern, în sensul în care existența acceptului prealabil al Guvernului în privința amendamentelor sau propunerilor legislative care implică majorarea sau reducerea cheltuielilor, a veniturilor sau a împrumuturilor reprezintă o condiție imperativă,

de la care legislativul nu poate deroga în procesul aprobării bugetului public național. *Nerespectarea acestei condiții constituie o încălcare a procedurii stabilite de Constituție în materie de legiferare în domeniul bugetar* (a se vedea HCC nr.2 din 28 ianuarie 2014, §§ 48 și 74).

Obiecții de ordin juridic și redacțional

1. La art.10 lit.d) liniuța a cincea, după cuvintele "a Curților de Apel", cuvântul "Judecătoriilor" urmează a fi concretizat în scop de rigoare juridică și redacțională, și pentru a exclude tălmăcirile diferite și contradictorii cu referire la *personalul din cadrul instanțelor judecătorești cărora li se stabilește rata de referință în mărime de 2500 de lei*.

2. La pct.7, cu referire la art.10 lit.g) liniuțele 3,4 și 5, *în partea ce ține de stabilirea valorii de referință în mărime de 3600 lei pentru categoriile de subiecți de drept (judecători, procurori, precum și alți candidați), care au promovat evaluarea prevăzută de Legea nr.26/2022, au candidat în funcții de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, membru al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și judecătorii care au promovat evaluarea externă conform Legii nr.65/2023 și ceilalți candidați conform Legii nr.64/2023 din rândul judecătorilor și procurorilor aflați în funcție, dar nu au fost numiți în aceste funcții*, continuând să exercite funcțiile deținute. Atragem atenție la principiile sistemului unitar de salarizare printre care se enumeră principiul nediscriminării, echității și coerenței, în sensul asigurării tratamentului egal și a remunerării egale pentru muncă de valoare egală (articolul 3 alin.(1) lit.b) din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar).

Considerăm că prin normele juridice menționate se aduce atingere principiului egalității, echității și nediscriminării făcând diferențierea în materie de salarizare dintre subiecții de drept care au promovat evaluarea conform actelor normative menționate, dar continuă să exercite funcțiile deținute până la evaluare, și care urmează a fi remunerate mai bine în comparație cu alți subiecți de drept care nu au candidat la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar exercită aceeași muncă în condiții și cu responsabilități egale, cu remunerarea mai mică.

Se va ține cont de principiul egalității la remunerare pentru o muncă la fel de valoroasă, care este consacrat și la art.7 lit.a) (ii) din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (ratificată prin H.P. nr.271/1990), care prevede că Statele părți la acest Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană de a se bucura de condiții de muncă juste și prielnice, care să asigure în special o remunerație care să le asigure tuturor muncitorilor cel puțin un salariu echitabil și o remunerație egală pentru o muncă de valoare egală, fără nicio diferențiere.

În acest sens, sunt relevante constatările Curții Constituționale expuse la pct.59-61 din Hotărârea nr.6/2020 care prevede următoarele:

"59. Curtea a subliniat în jurisprudența sa că nu orice tratament diferențiat implică în mod automat o încălcare a articolului 16 din Constituție. Pentru a se stabili încălcarea

acestui articol trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de un tratament preferențial și că această diferențiere este una discriminatorie (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr.27 din 20 decembrie 2011, § 61; HCC nr.11 din 8 mai 2018, § 45; HCC nr.10 din 8 aprilie 2019, § 37).

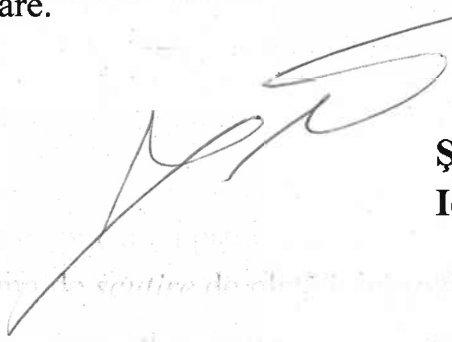
60. De asemenea, Curtea Europeană afirmă în jurisprudența sa că tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu au o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea, în acest sens, *Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina*, 22 decembrie 2009, § 42; *Stummer v. Austria*, 7 iulie 2011, §87; *Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia*, 24 ianuarie 2017 § 64).

61. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că noțiunea de remunerație, în sensul articolului 43 din Constituție, trebuie interpretată într-un sens larg. Aceasta cuprinde, în special, toate avantajele prezente sau viitoare, cu condiția să fie acordate, chiar dacă indirect, de către angajator lucrătorului pentru munca prestată de acesta, în baza unui contract de muncă sau a unor dispoziții legale (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr.21 din 3 octombrie 2019, § 25).".

Prin urmare, la definitivarea proiectului de lege se va examina riscul de neconstituționalitate al normelor juridice invocate, cu prezentarea de către autori a argumentelor de rigoare privind respectarea principiului egalității.

3. La art.10¹, alin.(5) norma de *scutire* de plată a impozitului pe venit, a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală urmează a fi revăzută sub aspect redacțional în scopul utilizării unei terminologii constante și uniforme, conform domeniului de referință de la care se face derogarea.

Proiectul poate fi înaintat spre examinare în cadrul ședinței plenare a Parlamentului, conform procedurii regulamentare.

**Șef Direcție generală
Ion CREANGĂ**

Ex.: I. Gălușcă (tel.:579)